

**KA NÓCITÁNIWAK
MINO KAKÍCIHITOWIN
WANASOWÉWIN**

Tanto Askíy Ácinókéwi Masinahikan

**Kákí Kawácitát
MANITOBA INDIGENOUS AND NORTHERN RELATIONS**

DECEMBER 2020

Okimáwácimowin: Ká isi Nócitániwak mino Kakícihitowin óta Manitoba

Anikik Manitoba Indigenous and Northern Affairs cíkénitamwak óma ta pakitinakik ékwáni niyánan óhi ká isi nócitániwak kakícihitowin tanto askíy ácinókéwi masinahikan. Ékómá ácinókéwi masinahikan wésám piko ta átotam anihí ká máwaci kici nócitániwak Truth and Reconciliation Commission of Canada's (TRC) 94 Calls to Action ká itwániwaki, ta kítwámi kinawápatakik anima kákí otiníci awásisak wíkiwák oci éko pakánta ité éki itotahicik ité ta kinawénimicik ta kiskinawámáci émistikósiwi kiskénitamona éko tánísi kékí isi nakastácik anima mino kakícihitowin óta Canada ékwéniw oci. Anikik Manitoba kici okimáwiwin ácinókéwi masinahikan wítam anihí níso kákí nócitácik 'Nakatamákowina' éko 'Mino Kakícihitowin', ká isi pakitínak awa TRC anta iskawác ótácínókéwin, ka kisténiákók tápwékéniwíwin, Mino kakícihitowin óté níkánik, *Ká iskawác itasinahikáték anima Tápwékéniwíwin éko Mino Kakícihitowin Wanasowéwin óta Canada.*

Anihí nistwam átotamwak anihí oski kékwána ókik Manitoba kici okimáwiwin wanasowéwin kákí nócitácik óma kákípe askíwaki Aniki Písim 2019 éko Niski Písim 2020, éko mwéstas at átotam kítwám anihí ásay kákí wítak éko kékwána óma kiyápic ká pimi nócitácik. Tanto askíy, ana Manitoba kici okimáwiwin wanasowéwak mácitáwak éko nísókamákéwak ta sítoskakik anihí nócitáwina ta wícicikémakaki ta minopanik ká isi paminikáték anima Truth and Reconciliation Commission oci Canada's Calls to Action ká itakik. Éko óma ácinókéwi masinahikan wícikátéwa anihí kákí nócitániwaki itócikéwin ékota.

Óta óma ká itasinahikáték Nakatamákowina ékota átotam awa Manitoba kici okimáwiwin ká isi nócitát óma kici pá pakán ká isi paminicik opimácihowiniwáw oci ókik Inininiwak éko kotakak anisininiwak óta Manitoba's mamawánitowina, kici okimáwi éko isi kaskicikéwin ta oci pimácihoyan éko anihí nanátok ká isi kinawápamiskik nanátok kici kiskínahótowikamikwa. Nikí wícicikémánánik kotakak óma ékosi ká isi wícihiwécik éko paminikécik kawisk ta isi paminicik wístawáw óhi oci awásisak ká nákcíhíci kawisk ta paminicik, kiskinawámákéwina, píkwéwina, kayási pimácihon, éko mino ayáwin éko wanasowéwinik.

Anta anima ká ácinókátniwak Mino Kakícihitowin ékota wícikátéwa óma kiyápic ká pimi wícicikémáci éko ká wítatoskémáci ta mino wícéwitocik ókik Ininiwak éko kotakak anisininiwak, éko ta nókotániwak kakinaw awiyak pá péyakwan ta isi kinawápamit éko ta iténitákosit. Anikik Manitoba kici okimáwiwin, ká wícicikémáci ókik kotakak ká paminakik éyako péyakwan isicikéwin, kí mácitáwak ta nócitácik anihí mino kakícihitowina ká isi wícikátéki éko ká masinahikátéki anta TRC's calls to action ká itakik.

Óté níkánik, kékwána ká nócitácik ókik Manitoba kici okimáwiwin ta níkánastácik ké isi paminikáték mino kakícihitowin éko tánisi kékí isi mino ápataki ékwéniw ta mino paminakik kawisk ta atoskémakak anima mino kakícihitowin óta Manitoba. Ókik kici okimáwiwin tápitawi itapiwak ta wícikémácik ókik Anisinápéwak éko kotakak ininiwak óma ta isi atoskátakik táti ositácik ta isi wanastácik tánisi ké isi mino kakícihitocik kakinaw awiyakak óta píci tipáskánik ká ayáyak.

Otánák Kiskénitamona

Awa Opáskáwi Písim 2015 kákípe akimit, ékwanik óki Truth and Reconciliation Commission of Canada (TRC) kí pakitinamwak anima ácinókéwi masinahikan, *“Ká kisténitákók tápwékénimowin, mino Kakícihitowin óté níkánik, ká iskawác itasinahikáték anima Tápwékénimowin éko Mino Kakícihitowin Wanasowéwin óta Canada,* éko ékota anihí 94 kita nócitániwaki kékwána ta atoskátániwaki kákí isitisayamácik anikik kici okimáwiwin ayámiwéwikamikwa ká paminakik éko mína anikik kotakak ékosi ká isi mámawi wícihiwécik éko kakinaw Canadians. Anikik TRC kí pakitinamwak iskawác ácinókéwi masinahikan awa Páwácakanasís Písim 2015 kákípe akimit.

Éko awa Niski Písim 2016, anikik Manitoba kici okimáwiwin kí ositáwak anima Ká isi nócitániwak Mino Kakícihitowin, éko kí sítoskikátéw ta akiték anta Manitoba Kici Wanasowéwikamikok. Anima wanasowéwin wítam tánikok ési pakitinisot awa kici okimáwiwin ta nakitisayak anima mino kakícihitowin, ta isi pimitisayikáték ká itasinahikáték anta TRC’s calls to action ká itakik éko anihí kistasowéwina kákí wanastácik anikik United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP).

Ká isi nisitotamák óma mino kakícihitowin ayíw anima ká itwániwak ká tápitawi nócitániwak óma ta wanasowátakik éko ta tápitawi kisténimitocik ókik Anisinápéwak éko kotakak ininiwak, táti tápwékénimitocik, ta nípwawistakik kayási asotamáwina, tánisi kéki ati isi mámawi mino ayániwak éko kakinaw awiyak pá péyakwan ta iténitákosit piko ité ké ayát. Kiskinahótinawáw awa kici okimáwiwin óma ká isi nócicikét ta natotak éko kita pimitisayak óhi ká itakik, kisténitamowin, wícikémitowin, nisitotamowin éko ké ati isi itócikániwaki kékwána tápiskóc óhi ká ati yá itasinahikátéki óta:

Kisténitamowin: Anima mino kakícihitowin kákí oci pasikónikáték é kisténimicik ókik Anishinápéwak misiwéskamik oci. Anima kisténimitowin oci nisitotamotániwan óma é kiskénitákoki éko é nisitawinikátéki kákípe isi pimácihot kayásk Ininiwak éko ta nisitotákoninik anihí nanátok opíkiskwéwiniwáwa, kayási pimácihona, nócitáwina éko kákí isi wanasowátitocik.

Wícikémitowin: Mino kakícihitowin oci nócitániwan é wícikémicik anikik misiwéskamik oci Anisinápéwak.

Nisitotámowin: Anima mino kakícihitowin otinikátéw awasimé kita nisitotamonániwak tánisi óma kápe itákotonániwak éko anohc ká isi nisitotakik ininiwak óma ániskó ákótowin ókik oci Anisinápéwak éko kotakak ininiwak, éko ká isi pakosénimocik éko natawi pimácihocik ókik Anisinápéwak.

Itóciániwána: Anima mino kakícihitowin nawac naki kisténitákon óma é nókotániwak éko é itóciániwaki kékwána ká wíciikémakaki óma ta minwákótonániwak ókik ité ká mámawi ayáci Anisinápéwak éko kotakak misiwéskamik ininiwak.

Manitoba kákí pakitinisot óma ta panimak anima mino kakícihitowin wésám piko pápéyatak kawisk kinawápatamwak anima inikok kákí wanáciikémakak ta píkonak minwákótowin íspík kákí yá otiniciik ókik awásisak wíkiwák oci éko pakánta ité ékí itotayicik ta natawi kinawénimicik é kiskinawámáciik émistikósinák isi éko tánisi ká isi maci pakamiskikémakak kiyápic anohc óma éko ká isi kinawápatamocik Anisinápéwak éko kotakak ininiwak anohc ká kísikák óta Manitoba. Anihí kákí atoskátakik ókik TRC éko anikik kákí sókitéhécik éko ékípe wítakik éko tánisi kékí isi ápatak ékwéniw kita méskwatasowániwak éká kítwám ékosi kita ispanihikot kotak awiyak óta. Anima mino kakícihitowin kayás óta ká tasi nóciikáték Manitoba, éko anihí kékwána ká nóciáyák niwícihikonánik anikik kici okimáwiwin, anikik ká wíciikémáyákok kotak ininiwak, Ápitawikosisának éko ininiwak kakinaw kékwána ká paminakik ta wícihiwécik ékosi isi óté otitáwiniwak.

Anima Path to Reconciliation Act ká itakik ékota óta kítá nókotániwak kékwána ká ápatakí éko tánisi ká isi paminikáték éyako óta óma ká isi nóciikét ana kici okimáwiwin, éko tánisi ká is wíciikémacik ta nísókakik ókik anisinápéwak óma oci mino kakícihitowin. Ká itasinahikáték óma kici wanasowéwin, Manitoba Indigenous and Northern Relations pakitinamwak ácinókéwi masinahikan tanto askiy é wítakik tánisi é tótakik anihí kici okimáwiwin óma ta naki kawisk paminakik mino kakícihitowin óté níkánik isi. Wésám piko misiwé óma óta ácinókéwi masinahikan, nókotániwan óma wínawáw ta pakamiskákocik óma ká isi wícéwákanitocik kici okimáwiwin, ininiw itáwina éko ká mámawatoskátakik kékwána, éko anikik kotakak ininiwak ékosi ká itatoskécik éko mwác kékwán ékota oci kaskicikéwak máka sóki atoskátamwak ta kawisk atoskémakak anima mino kakícihitowin. Anikik TRC ká isi wítakik, ká wanastániwak kakinaw awiyak kita pakamiskákot násPIC ta kisténitákon óma ta kawisk itápatak anima mino kakícihitowin táti kawisk itóciániwaki anihí itowa kékwána kákípe isi wanitótát awa anisinápéw óté ótánák, táti natawihocik omamitonénicikaniwáwa, éko kakinaw awiyak misiwéskamik óté táti minwákótot éko ta mino wícéwitocik piko ité ké ayáci wéka ké nóciácik kékwániw.

Ayamitá óma ká isi Wínicik Ininiwak

Óta ká isi ápataki óma ácinókéwi masinahikan 'Anisinápéw nanátok oskánésiniwak éko anisinápéwak' ékwanik anikik ká iticik óta wínowáw nistom ékí ayácik óma North America ká itakik, mína anikik kakinaw otániskócápániwawa: Anisinápéwak, Ápitawikosisának, Inuit éko mína kotakak anikik ékotowa ininiwak éká ká isi tipénitákosicik émistikósínák. Anima ká isi kiskénimicik 'Indigenous' ékí méskwatastániwak oci 'Aboriginal' anocíké, máka anihi kayásk ká oci itámakaki ká tatatoskániwak kiyápic ápacitáwak anima 'Aboriginal' ispík kékwána ká nócitácik. Anima ká itwániwak 'nanátok Okánésiniwak éko Anisinápéwak' ékota kakinaw awiyak takwakimáw, máka mína nikiskéniténán kakinaw ókik anisinápéwak pápakán é itámakaninik kayási pimácihona, ká isi píkiskwécik, okayási isicikéwina, éko otacako tápwétamowina ókik nanátok okánésiniwak éko anisinápéwak ká isi pimácihocik.

Anima ká isinikáticik 'Aboriginal' kiyápic ápatan wanasowéwikamikok, éko anikik anisininiwak ékosi anima ká iticik, kisténimáwak ékosi isi anta anima kici wanasowéwi masinahikan *Constitution Act, 1982* ká itakik. Anima Canadian kici okimáwiwin wanasowéwin nisitawinawéw nisto anikik itowa ininiwak: Anisinápéwak (máka wésám piko isi kiskénimawak nistom ininiwak), Ápitawikosisának éko Inuit. Ékwanik ókik nisto nanátok anisinápéwak pápakán okayási pimácihona, nistom pimácihona éko otacako tápwétamowina é kisténitákoninik.

Nistom Ininiwak: Iskonikanéwininiwak éko wanawínák ká ayácik ininiwak óta Canada máka móna ayaháwak itowa Ápitawikosisának wéká Inuit. Ékóma ká isinikáticik kí máci ápatan é askíwak 1970 ta méskwatastániwak anima "Indian", wina ékí wani wínicik ókik ininiwak óta ká wíkcik, éko mína éká kawisk é paminicik éko ékinawápamicik wina inikok ká itasinahikáték anta anima kici wanasowéwi masinahikan, *Indian Act* ká itakik.

Ápitawikosisának: Anima oci Section 35 asotamátowina, anikik Ápitawikosisának ká iticik, Anisinápéwa éko Émistikósiwa ékí mámawi opikihikocik, oski pimácihóna ki ati ayáwak, éko mína mitoni pakán ki iténitókosiwak inikok aniki Anisinápéwa éko Émistikósiwa kákí nitákihikocik. Anima Ápitawikosisán itáwin ékota ókik Ápitawikosisának é mámawi wíkcik é pimitisayakik anihi oski pimácihona kákí ositamásocik.

Inuit: Anisinápéwak óté wánaw kíwétinok Canada ká wíkcik, Nunavut, Northwest Territories, Northern Quebec éko North Labrador. Ékwánima ká itwániwak ininiw óté isi Inuit píkiskwéwinik. Ká péyakot Inuit, Inuk itáw.

